

Overzicht recente rapporten en andere literatuur over libellen in Nederland in 2009

Dit is het negende overzicht van verschenen en nieuw ontvangen rapporten met gegevens over libellen zoals die in de bibliotheek van De Vlinderstichting aanwezig zijn. In dit overzicht zijn alle nieuwe titels opgenomen die binnengekomen zijn gedurende het kalenderjaar 2009. Voor alle duidelijkheid, het geldt hier dus overzichten van het jaar 2009 zelf, of van publicaties uit andere jaren die in het jaar 2009 bij de bibliotheek van De Vlinderstichting zijn ingeschreven. Het is traditie dat jaarlijks een dergelijk overzicht in de NVL-nieuwsbrief verschijnt.

In zijn algemeenheid geldt dat goed bekende en toegankelijke publicaties niet in dit overzicht vermeld staan. Het gaat dus voornamelijk om de zogenaamde wat 'grijze' literatuur. Libellenboeken zijn dus niet opgenomen en ook de artikelen uit de Brachytron zul je dus tevergeefs zoeken. Verder is geprobeerd om de lijst zo relevant mogelijk voor de Nederlandse situatie te laten zijn. Dus buitenlandse publicaties worden alleen opgenomen als ze directe relevantie voor Nederland hebben. Verder kenmerkt de lijst zich door een grote diversiteit. Sommige rapporten zijn regionale inventarisaties of beheerplannen. Andere publicaties zijn meer beleidsmatig van karakter en besteden slechts kort aandacht aan libellen. Alle publicaties zijn in principe vrij toegankelijk voor leden van de NVL, waarnemers van EIS-Nederland en donateurs van De Vlinderstichting. Iedereen kan ze (na afspraak) inzien op het kantoor van De Vlinderstichting. De contactpersoon hiervoor is bibliothecaris Bernard Kranenburg (contactadres: zie hieronder). Uiteraard kun je tijdens een eventueel bezoek ook de collectie libellen- en vlinderboeken inkijken.

Tot slot willen we alle inzenders van libellenrapporten en literatuur van harte bedanken. Ook in het komende jaar ontvangen we weer graag al jullie publicaties. We zorgen dat ze in de bestanden van de bibliotheek terechtkomen en gepubliceerd worden in dergelijke overzichten. Hierdoor is de literatuur ook meteen toegankelijk voor iedereen die daarin geïnteresseerd is.

Bernard Kranenburg & Dick Groenendijk
De Vlinderstichting
Postbus 506

Gilissen, C.M.S. (2001) Samen genieten van sjoen Limburgs groen: de Sint-Pietersberg: beheervisie 2001 t/m 2012 & maatregelenplan 2001 t/m 2006. Vereniging van Natuurmonumenten - Verzendhuis Postordering, Weesp.

Albers, K.; Faasen, T.; Raemakers, I. (2003) Monitoring OBN flora 2002 en 2003. Ecologica.

Team Ecologische Netwerken, Centrum Landschap (2004) Soortenbeleid natuur 1/1: libellen - Alterra, Wageningen.

Bunjes, H. (2004) Hoekschevaards Landschap, Werkgroep Vlinders: Jaarverslag 2003 - vlinders en libellen.
- Hoekschevaards Landschap - Werkgroep Vlinders, Oud-Beijerland.

Hijum, E. van (2007) Wyldemerk: eerste libellenreservaat in Zuidwest Fryslân (en eerste van Nederland en van Europa): achtergrondinformatie over: de Wyldemerk, libellen en libellen van de Wyldemerk (met determinatietabellen van juffers en echte libellen). Concept E. van Hijum, Warns.

Vries, H.H. de; Peet, N. (2007) Uitvoering en advisering beschermingsplan groene glazenmaker 2006.

(Rapport VS2007.20) - De Vlinderstichting, Wageningen.

Wetering, B. van de (2007) Groene glazenmaker in Drenthe 2006. Landschapsbeheer Groningen, Groningen; Provincie Drenthe.

Boer, E.P. de (2008) Fauna van de Bancopolder. (FaunaX 0804) - Bureau FaunaX, Terwispeel.

Brouwers, A. (2008) Inventarisatierapport Keelvengebied. IVN Asten-Someren, [Someren].

Bunjes, H. (2008) Hoekschevaards Landschap, Werkgroep Vlinders: Jaarverslag 2007 - vlinders en libellen.
- Vereniging Hoekschevaards Landschap HWL, Oud-Beijerland - Werkgroep Vlinders.

Frissen-Moors, C. (2008) Jaarverslag Hoge Fronten 2007. Stichting CNME, Maastricht.

Groenendijk, D.; Bouwman, J.H. (2008) SBP hoogveenglanslibel: uitvoering en coördinatie 2008. Rapport VS2008.44, De Vlinderstichting, Wageningen.

Jager, H.J.; Rintjema, S. (2008) Beheersvisie Kappelépôle, Liphústerheide en Schaopedobbe: periode 2008-2033

- It Fryske Gea, Olterterp.

Koning, M.; Koning, F.; Konijnenberg, W. (2008) Waarnemingenoverzicht 2007 en tienjarenoverzicht 1998-2007.

- KNNV-Libellenwerkgroep Zuid-Kennemerland, Haarlem.

Raaijmakers, H. (2008) Libellenmonitoring in de boswachterij Nunspeet: op de Noorderhei en het Zandenbos in 2008. - eigen uitgave auteur, Harderwijk.

Raaijmakers, H. (2008) Libellenmonitoring in de terreinen van Staatsbosbeheer op de Midden Veluwe: Radio-ven, Koefflesch, Gerritsfles (3x) Loofles (2x), Slenk Stroeseheide (2x) Watergraafmeertje en Kootwijkerveen (4x): 2008: met jaaroverzichten uit de voorgaande jaren. - eigen uitgave auteur, Harderwijk.

Vries, H.H. de (2008) Uitvoering en advisering beschermingsplan groene glazenmaker 2007 - 2008. (Rapport VS2008.29) - De Vlinderstichting, Wageningen.

Aggenbach, C.J.S.; Groenendijk, D.; Kemmers, R.H.; Kleef, H.H. van; Smolders, A.J.P.; Verberk, W.C.E.P.; Verdonchot, P.F.M. (2009) Preadvies Beekdallandschappen: knelpunten, kennislacunes en kennisvragen voor natuurherstel in beekdalen. (Rapport DK nr. 2009/dk107-O) - Directie Kennis, Ministerie van LNV, Ede.

Bax, G.M.; Bosch, W.J.; Rijswijk, C.C. van; Sanders, G.M. (redactie) (2009) Inventarisatie van Vlinderdas in 2007 en 2008: natuurontwikkeling in de landbouwenclave de Hindekamp. - KNNV afdeling Wageningen e.o., Wageningen.

Boer, T. de (2009) Libellen en water. (Rapport SV2009.02) - De Vlinderstichting, Wageningen.

Boer, T. de (2009) Libellen, goede indicatoren voor waterkwaliteit? Over libellen en milieuvariabelen. (Rapport SV2009.06) - De Vlinderstichting, Wageningen.

Bouwman, J.; Groenendijk, D.; Termaat, T.; Plate, C. (2009) Dutch Dragonfly Monitoring Scheme; a manual. (Report number VS2009.15) - Dutch Butterfly Conservation, Wageningen & CBS Statistics Netherlands, Den Haag.

Bouwman, J.H. (2009) Beleidsmonitoring OBN-fauna; libellen, dagvlinders en sprinkhanen in Kornse boezem. (Rapportnummer 2009.18) - VOFF Stichting Veldonderzoek Flora en Fauna, Nijmegen.

Bouwman, J.H.; Kalkman, V.J. (2009) OBN-faunamonitoring 2008; libellen, dagvlinders en sprinkhanen in terreinen van Natuurmonumenten. (Rapport VS2009.04) - De Vlinderstichting, Wageningen.

Bouwman, J.H.; Kalkman, V.J. (2009) Verspreidingsonderzoek libellen 2008. (Rapport VS2009.22) - De Vlinderstichting, Wageningen.

Bouwman, J.H.; Kalkman, V.J.; Struijk, R.P.J.H.; Huskens, K.; Baaijens, A.; Klein, W.; Kroese, B. (2009) Beleidsmonitoring OBN-fauna 2008 in Staatsbosbeheer terreinen in Noord-Brabant en Zeeland. (Rapportnummer 2008.05) - VOFF Stichting Veldonderzoek Flora en Fauna, Nijmegen.

Bunjes, H. (2009) Hoekschevaards Landschap, Werkgroep Vlinders: Jaarverslag 2008 - vlinders en libellen. - Vereniging Hoekschevaards Landschap HWL, Oud-Beijerland - Werkgroep Vlinders

Bunjes, H. (2009) Oeverlanden Hollands Diep, Oudeland van Strijen, De Drom: inventarisatie vlinders en libellen 2008. - Vlinderwerkgroep Hoekschevaards Landschap, Oud-Beijerland.

Bunjes, H. (2009) Tiengemetten, Dintelse Gorzen, Slikken van de Heen - Oost: inventarisatie vlinders / libellen 2008. - Vlinderwerkgroep Hoekschevaards Landschap, Oud-Beijerland.

Dam, D.; Sanders, G.M. (2009) Inventarisatie van de Bennekomse Hooilanden en de Bennekomse Meent in 2008. - KNNV afdeling Wageningen e.o., Wageningen.

Groot, T. de (2009) De libellen van de schraallanden langs De Meije in 2008. - Bureau Facet, Utrecht.

Grootzwagers, F. (2009) Resultaten vlindertellingen Boswachterij Dorst De Langstraat De Rekken. - Vlinderwerkgroep Natuurvereniging "Ken en Geniet", Dongen.

Grootzwagers, F. (2009) Resultaten vlindertellingen Oosterheide. - Vlinderwerkgroep Natuurvereniging "Ken en Geniet", Dongen.

Hofmeester, R. (2009) Monitoringroutes van libellen in de Gooi- en Vechtstreek 2007 en 2008. - Vlinder- en Libellenwerkgroep Gooi en Vechtstreek, Hilversum.

Hueber, A. (2009) Libellenonderzoek: verslag DHZ 2009 [+] verslag SBB 2008. - [eigen uitgave auteur, s.l.].

Huskens, K. (2009) Groene glazenmaker in de Reeuwijkse polder. (Rapport VS2009.23) - De Vlinderstichting, Wageningen.

Huskens, K.; Reemer, M.; Struijk, R.; Vliegert, A. (2009) Inventarisatie van het Deelerwoud: reptielen, amfibieën, dagvlinders, libellen, sprinkhanen, wilde bijen & graafwespen. (VOFF-rapport 2009.007) - VOFF Vereniging Onderzoek Flora en Fauna, Nijmegen.

Kleine, J. (2009) Fauna-inventarisatie Nationaal Park Dwingelderveld en omgeving 2008. - J. Kleine, Dwingeloo.

Koning, M.; Koning, F.; Konijnenberg, W. (2009) Waarnemingenoverzicht 2008. - KNNV-Libellenwerkgroep Zuid-Kennemerland, Haarlem.

Raaijmakers, H. (2009) Libellenmonitoring op de Stakerbergseheide en Vierhouterheide in 2008 met sinds 2007 2 nieuwe vennen erbij. - eigen uitgave auteur, Harderwijk.

Rintjema, S.; Jager, H.J.; Jager, T.; Kunst, T.; Boer, E.P. de; Grimm, R. (2009): Inventarisatiejaarverslag It Fryske Gea 2008. - It Fryske Gea - afdeling Natuurkwaliteit, Olterterp.

Schaminée, J.; Aggenbach, C.; Crombaghs, B.; Haan, M. de; Hommel, P.; Smolders, F.; Verberk, W.; Waal, R. de; Wallis de Vries, M.; Weeda, E. (2009) Preadvies beekdalen Heuvellandschap. (Rapport DK nr. 2009/dk108-O) - Directie Kennis - Ministerie van LNV, Ede.

Swaay, C.A.M. van; Groenendijk, D.; Plate, C.L. (2009) Vlinders en libellen geteld: jaarverslag 2008. (Rapport VS2009.07) - De Vlinderstichting, Wageningen.

Termaat, T. (2009) Beekherstel en beeklibellen op de Veluwe. - De Vlinderstichting, Wageningen.

Termaat, T. (2009) Vennen, laagveen, hoogveen, beken: leefgebied van libellen. - De Vlinderstichting, Wageningen [serie brochures].

Termaat, T.; Kalkman, V.J. (2009) Tussenrapportage Verspreidingsonderzoek libellen 2009. (Rapport VS2009.27) - De Vlinderstichting, Wageningen.

Termaat, T.; Kalkman, V.J. (2009) Verspreidingsonderzoek libellen 2009. (Rapport VS2009.28) - De Vlinderstichting, Wageningen.

Tombeur, F.L.L. (2009) Natura2000-gebied Canisvlietse Kreek: jaarrapport 2008-2009 vogels & ongewervelden. - Werkgroep 'Behoud Canisvliet' p/a Jan Sanderse, Sas van Gent.

Weide, M.J.T. van der (2009) Libellen Empese & Tondense heide en de Zilvense broekbeek: 2005-2008: natuurontwikkeling blijkt een succes. - Eigen uitgave auteur, Zutphen.

Wouda-Schipper, J.; Wouda, H.A. (2009) Rapport 2009: Leemputten bij Staverden; Verbrande Bos Landgoed Staverden: libellen; dagvlinders; vogels; paddestoelen. - eigen uitgave auteurs, Ermelo.

Groene Glazenmaken in de stad Groningen (vervolg)

In de NVL Nieuwsbrief van november 2009 verscheen een kort stukje over de ontdekking van de Groene glazenmaker in Groningen. Omdat ik in de zomerperiode van 2009 tweewekelijks een inventarisatieroute heb gelopen door de wijk Drielanden en hierbij de populatie van de Groene glazenmaker ontdekte leek het mij een goed idee dat ik het nodige over de vindplaats zou schrijven. De inventarisaties vonden overigens plaats in het kader van de monitoring van de Stedelijke Ecologische Structuur in opdracht van de gemeente Groningen, uitgevoerd door Koeman en Bijkerk B.V.

Tijdens de inventarisatie deed ik altijd een smal slootje aan aan de noordostrand van de wijk Rietlanden, waarin Krabbenscheer aanwezig is. Het slootje lijkt onder invloed te staan van kwel, omdat er verschillende kwelindicatoren groeien zoals Holpijp en Grote boterbloem. De watergang is ongeveer 140 meter lang, een meter of 3-4 breed en ruim 1 meter diep. De oeverbegroeiing is kruidenrijk en over het algemeen vrij ruig. Opvallend is dat de direct in het verlengde van de watergang gelegen sloten geheel geen of slechts zeer weinig kwelindicatoren bevatten en een eutrofe indruk wekken door het slechte doorzicht en de dichte rietvegetaties die de sloten vullen. Aan de westzijde van het slootje liggen tuinen met gecultiveerde struiken, terrassen en woningen en aan de oostzijde een open, niet al te vaak gemaaid, klaverrijk grasland met enkele sloten. Al vroeg in het jaar bleek het betreffende slootje best interessant te zijn. Tijdens verschillende rondes vlogen er vroege glazenmakers, waarvan ik ook larvenhuidjes aantrof. Ook andere meer algemene soorten waren goed vertegenwoordigd. Toen had ik echter nog niet verwacht dat zo'n klein, geïsoleerd gelegen fragmentje in het landschap interessant kon zijn voor de Groene glazenmaker.

Op 10 augustus liep ik op een zonnige dag opnieuw een inventarisatieronde om bij de sloot waar alles om draait, net als anders weer een groot aantal paardenbijters te noteren. Echter, deze keer was de eerste 'Paardenbijter' die ik zag opvallend groot en groen terwijl ze zich ritselend een weg baande tussen de krabbenscheerplanten. Vreemd! Uiteraard bleek al snel dat het een eiafzettend vrouwtje van de Groene glazenmaker betrof! Nadat ik was gekomen van de eerste schrik heb ik de rest van de watergang extra goed onderzocht en vond nog 4 andere exemplaren van de Groene glazenmaker. Allen vrouwtjes, allen eitjes afzettend.